

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKINDA - HUKUK BÜLTENİ -

BÜLTEN NO: 17/11/23

I. GENEL AÇIKLAMALAR

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı ülkemizde ilk defa 2007 yılında Avrupa Birliği ile uyum kapsamında hazırlanmıştır. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Kısaca KVKK/Kanun), önceki metinler üzerinde yapılan çeşitli değişikliklerle 18 Ocak 2016 tarihinde TBMM Başkanlığı'na sevk edilmiştir ve 24 Mart 2016 tarihinde TBMM Genel Kurulu tarafından kabul edilerek kanunlaşmış, **7 Nisan 2016** tarih ve 29677 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Uluslararası belgeler, mukayeseli hukuk uygulamaları ve ülkemiz ihtiyaçları göz önüne alınmak suretiyle hazırlanan Kanun ile kişisel verilerin çağdaş standartlarda işlenmesi ve koruma altına alınması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda Kanunun amacı, kişisel verilerin işlenme şartlarını, kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin korunmasını ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemektir. Kanunun gerekçesinde, kişinin mahremiyet hakkı ile bilgi güvenliği hakkının korunması da bu kapsamda değerlendirilmektedir. Ayrıca, kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasların da düzenlenmesi Kanunun amaçları arasında yer almaktadır.

Kanun, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin (kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemi) parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanır. Bu doğrultuda, özel sektör ile kamu sektörü bakımından bir ayırım yapılmamış olup, öngörülen usul ve esasların her iki sektörde de uygulanması benimsenmiştir.

Bu Bülten’de KVKK ile ilgili akla gelebilecek temel sorular üzerinden, cevaplara ulaşılmaya çalışılacaktır.

II. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU AÇISINDAN ÖNEM ARZ EDEN KAVRAMLAR

1. Veri nedir?

Sözlük anlamı olarak veri, “*bir araştırmanın, bir tartışmanın, bir muhakemenin temeli olan ana öge, muta, done*” olarak kullanılmaktadır. İngilizcede “data” kelimesinin karşılığı olan veri, Latince “verilen şey” anlamına gelen “datum” kelimesine karşılık gelmekte ve Türkçede de Latince gerçek anlamına uygun olarak kullanılmaktadır. Veri kavramı, bilgi (knowledge) ve enformasyon (information) kelimeleriyle birçok kaynakta aynı anlamda kullanılmakta fakat bunların hepsinin ayrı anlamları ifade ettiği göz ardı edilebilmektedir. Temel olarak veri, enformasyon ve bilgi için ham madde özelliği taşımaktadır.

2. Kişisel veri nedir?

Kimliği belirli ya da belirlenebilir nitelikteki gerçek bir kişiye ilişkin her türlü bilgidir. Kişisel veriden söz edebilmek için, verinin bir gerçek kişiye ilişkin olması ve bu kişinin de belirli ya da belirlenebilir nitelikte olması gerekmektedir.

a. Gerçek kişiye ilişkin olma: Kişisel veri, gerçek kişiye ilişkin olup, tüzel kişilere ilişkin veriler kişisel verinin tanımının dışındadır. Dolayısıyla, bir şirketin ticaret unvanı ya da adresi gibi tüzel kişiliğe ilişkin bilgiler (bir gerçek kişiyle ilişkilendirilebilecekleri durumlar haricinde) kişisel veri sayılmayacaktır.

b. Kişinin belirli veya belirlenebilir olması: Kişisel veri, veri sahibinin doğrudan kimliğini gösterebileceği gibi, o kişinin kimliğini doğrudan göstermemekle birlikte, herhangi bir kayıtla ilişkilendirilmesi sonucunda kişinin belirlenmesini sağlayan tüm bilgileri de kapsar.

c. Her türlü bilgi: Her türlü bilgi ifadesi son derece geniş olup, bir gerçek kişinin; adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, IP adresi, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri, sağlık bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler, kişisel veri olarak kabul edilmektedir.

3. Özel nitelikli kişisel veri nedir?

Özel nitelikli kişisel veriler, işlenmeleri halinde sahipleri hakkında ayrımcılık yapılmasına neden olma riski taşıyan verilerdir. Bu nedenle, diğer kişisel verilere göre çok daha sıkı şekilde korunmaları gerekmektedir. Kanunun 6. maddesi gereğince özel nitelikli kişisel veriler; “Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri”dir.

4. Açık rıza nedir?

İlgili kişinin kendisiyle ilgili veri işlenmesine, özgürce, konuyla ilgili yeterli bilgi sahibi olarak, tereddüde yer bırakmayacak açıklıkta ve sadece o işlemle sınırlı olarak verdiği onay beyanıdır. Kanuna göre açık rızanın üç unsuru vardır:

a. Belirli bir konuya ilişkin olma: Açık rıza beyanının kapsamı genel nitelikte olmamalı, belirli bir duruma özgülenmiş olmalıdır. Örneğin; veri sorumlusu tarafından “tüm ürün ve hizmetlerimizin sunulması için kişisel verilerinizin işlenmesine açık rıza veriyor musunuz?” biçiminde rıza alınması durumunda, rıza “belirli bir konuya ilişkin” olmayacağı için geçerli bir rıza olarak kabul edilmeyecektir.

b. Bilgilendirmeye dayanma: Elde edilecek kişisel verilerin hangi amaçlarla kullanılacağı açıkça belirtilmeli, kişinin anlamayacağı terimler ya da yazılı bilgilendirme yapıldığında okumakta güçlük çekeceği oranda küçük puntolar kullanılmamalıdır.

c. Özgür iradeyle açıklanmış olma: Bir irade beyanı olan “rıza” beyanının kişinin özgürlüğünü etkileyecek hallerden arınmış olması gerekmektedir. Bu doğrultuda, “açık rıza” beyanını veren veri sahibinin iradesini bozacak bir durum mevcut olmamalıdır. Örneğin; veri sorumlusu tarafından veri sahiplerinin rızalarının elde edilmesi, bir ürün veya hizmetin sunulmasının ön şartı olarak ileri sürülmemelidir.

Aşağıdaki şartlardan birinin varlığı hâlinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin işlenmesi mümkündür:

- ❖ Kanunlarda açıkça öngörülmesi,

- ❖ Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması,
- ❖ Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması,
- ❖ Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması,
- ❖ İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması,
- ❖ Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işleminin zorunlu olması,
- ❖ İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması.

5. Açık rıza, herhangi bir ürün ve/ veya hizmetin sunumunun (ya da herhangi bir üründen ve/veya hizmetten yararlandırmanın) ön şartı yapılabilir mi?

Açık rızanın özgür irade ile açıklanması gerektiğinden, herhangi bir ürün ve/veya hizmetin sunumu (ya da herhangi bir üründen ve/veya hizmetten yararlandırılması) ilgili kişi tarafından açık rıza verilmesi şartına bağlanmamalıdır. Örneğin, spor salonuna üye olabilmek için spor salonu yetkilileri tarafından üye olmak isteyen kişinin parmak izinin alınması zorunluluğu öngörülmesi bu bakımdan hukuka aykırı olacaktır.

6. Açık rıza tüm kişisel veri işleme faaliyetlerini kapsayacak şekilde alınabilir mi?

Belirli bir konu ile sınırlandırılmayan ve ilgili işlemle sınırlı olmayan genel nitelikteki açık rızalar “Şemsiye rızalar” hukuken geçersizdir.

7. Açık rızanın açıklanması herhangi bir şekle tabi midir?

Açık rızanın açıklanması herhangi bir şekil şartına tabi değildir. Açık rızanın alındığı konusundaki ispat yükü veri sorumlusuna aittir.

8. Kanunun yayımından önce alınan rızalar, hangi şartlarda Kanuna uygun kabul edilecektir?

Kanunun Geçici 1. maddesinin 3. fıkrası uyarınca Kanunun yayımı tarihinden önce hukuka uygun olarak alınmış rızalar, bir yıl içinde aksine bir irade beyanında bulunulmaması halinde bu Kanuna uygun kabul edilir. Dolayısıyla Kanunun yayımı tarihinden önce alınan rızanın Kanuna uygun kabul edilebilmesi için genel hukuk kurallarına uygun olması ve bir yıl içinde aksine bir irade beyanında bulunulmamış olması gerekmektedir.

9. Kanunun yürürlüğe girmesinden önce işlenen kişisel veriler hakkında ne gibi bir işlem yapılacaktır?

Kanunun Geçici 1. maddesi uyarınca, Kanunun yayımı tarihinden önce işlenmiş olan kişisel veriler, bu tarihten itibaren iki yıl içinde Kanun hükümlerine uygun hâle getirilir. Kanun hükümlerine aykırı olduğu tespit edilen kişisel veriler derhâl silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir.

10. Kişisel verinin işlenmesi ne demektir?

Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemidir. Örneğin, kişisel verilerin sadece bir Hard Disk’de, CD’de, Server’da depolanması, anılan verilerle başkaca hiçbir işlem yapılmassa da bir veri işleme faaliyetidir. Dolayısıyla veri işleme kapsamına giren eylemler sınırlı sayıda olmayıp, kişisel verilerin ilk defa elde edilmesinden başlayarak veriler üzerinde gerçekleştirilen tüm işlem türlerini ifade etmektedir.

Fiziksel olarak kayıt altına alınan ancak veri kayıt sisteminin parçası olmayan kişisel verilere Kanunun kişisel verilerin işlenmesine ilişkin hükümleri uygulanmaz.

III. VERİ SORUMLUSU, VERİ İŞLEYEN VE VERİ SORUMLUSU SİCİLİ

1. Veri sorumlusu kimdir?

Veri sorumlusu, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişidir. Bu kişiler, gerçek kişiler olabileceği gibi, kamu kurumları, şirketler, dernekler veya vakıflar gibi tüzel kişiler de olabilecektir.

2. Veri sorumlusu tüzel kişilik içerisinde veri işleme operasyonlarından sorumlu olan kişi veya kişiler midir? Kanunun veri sorumlusuna ilişkin olarak öngördüğü yükümlülükler bu kişilere mi uygulanacaktır?

Kanunun 3. maddesinin (1) bendi uyarınca veri sorumlusu, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi ifade etmektedir. Bu kapsamda, veri sorumlusu tüzel kişinin kendisidir. Tüzel kişiliğin içerisinde veri işleme faaliyetlerinden sorumlu olan gerçek kişiler Kanunun uygulanması bakımından veri sorumlusu olarak sayılmazlar. Veri sorumlusunun tüzel kişi olması halinde, veri sorumlusu yükümlülüğü ilgili tüzel kişilik üzerinde doğacaktır. Bu yükümlülük tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili organlar veya kişiler eliyle yerine getirilecektir. Tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili olan organ veya kişiler tüzel kişilik içerisinde tüzel kişiliğin sahip olduğu veri sorumlusu yükümlülüklerini yerine getirmek üzere kişi veya kişileri görevlendirebilirler. Bu görevlendirme tüzel kişiliğin veri sorumlusu yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz ve ilgili gerçek kişileri de veri sorumlusu yapmaz.

3. Grup şirketi ve bağlı ortaklıklarda kimler veri sorumlusudur?

Bir gruptaki her şirket, kişisel verilerin işleme amaçlarını kendisinin belirlediği ve veri kayıt sisteminin tutulmasından kendisinin sorumlu olduğu hallerde Kanun gereğince “veri sorumlusu” sıfatına sahip olacaktır.

4. Veri sorumlusunun yükümlülükleri nelerdir?

Kişisel veri işleme faaliyetinde bulunan herkes Kanunun 4. maddesi gereğince aşağıdaki ilkelere uygun hareket etmek zorundadır:

- a. Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma,
- b. Doğru ve gerektiğinde güncel olma,
- c. Belirli, açık ve meşru amaçlar için işleme,
- d. İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma,
- e. İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme.

Veri sorumluları tarafından,

- ❖ Kişisel veriler, Kanunun 5. maddesinde yer alan düzenlemelere uygun olarak işlenmelidir.
- ❖ Özel nitelikli kişisel veriler, Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından belirlenecek yeterli önlemler alınarak, Kanunun 6. maddesinde yer alan düzenlemelere uygun olarak işlenmelidir.
- ❖ Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinmeli, yok edilmeli veya anonim hâle getirilmelidir.
- ❖ Kişisel verilerin üçüncü kişilere aktarılmasında Kanunun 8. ve 9. maddelerinde yer alan düzenlemelere uygun olarak hareket edilmelidir.
- ❖ Kanunun 10. maddesine uygun olarak veri sahipleri aydınlatılmalıdır.
- ❖ Kanunun 12. maddesine uygun olarak veri güvenliğini sağlamaya yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbir alınmalıdır.
- ❖ Veri sahiplerinin kendilerine yönelttiği başvurular Kanunun 13. maddesine uygun olarak cevaplanmalıdır.
- ❖ Kanunun 16. maddesi gereğince veri sorumluları siciline kayıt yükümlülüğü yerine getirilmelidir.

5. Veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünün kapsamı nedir ve ne şekilde yerine getirilecektir?

Veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü Kanunun 10. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi, ilgili kişilere;

- ❖ Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği,
- ❖ Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği,
- ❖ İşlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılacağı,
- ❖ Kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi,
- ❖ Maddede sayılan diğer hakları konusunda bilgi vermekle yükümlüdür.

6. Veri işleyen kimdir?

Veri işleyen, veri sorumlusu adına verileri işleyen gerçek veya tüzel kişilerdir. Bu kişiler, veri sorumlusunun kişisel veri işlemek üzere yetkilendirdiği ayrı bir gerçek veya tüzel kişi de olabilir.

Örneğin veri sorumlusu adına faaliyet gösteren, dışarıdan hizmet alınması suretiyle çağrı merkezi hizmeti veren bir şirket bu faaliyet kapsamında veri işleyen olarak kabul edilecektir. Veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak hareket eden, dışarıdan hizmet alınması suretiyle çağrı merkezi hizmeti sunan çağrı merkezi şirketi, pazar araştırma şirketleri, kuryeler vb. veri işleyendir.

Kanunun 3. maddesinin (ğ) bendi uyarınca veri işleyen, veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişidir. Veri sorumlusu organizasyonu dışında, veri sorumlusu ile kişisel veri işleme bakımından hukuki ilişki içerisinde olan her bir gerçek ve/veya tüzel kişi kişisel veri işleme faaliyetinin niteliğine göre veri sorumlusu (örneğin mali müşavirler, avukatlar, bankalar, sigorta şirketleri) veya veri işleyen (örneğin tedarikçiler) sayılabilecektir. Bu sebeple veri işleyen organizasyonun dışındaki kişidir.

7. Kanun, “veri sorumlusunu” mu, “veri işleyen”ini mi esas alarak bir sorumluluk rejimi ortaya koymuştur?

Kanun’da, kişisel veri işleme faaliyetlerine ilişkin hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesinde veri sorumlusunun yükümlü olduğu bir sorumluluk rejimi benimsenmiştir. Veri sorumlusu, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişidir. Veri işleyen ise, veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel veri işleyen gerçek veya tüzel kişidir. Buna göre, veri işleyenin veri sorumlusunun talimatlarını yerine getirdiği açıktır. Kanunda gerek aydınlatma yükümlülüğü gerekse veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler de veri sorumlusu üzerinden tanımlanmış olup ilgili kişinin, haklarını veri sorumlusuna karşı ileri sürüleceği düzenlenmiştir.

8. Veri sorumluları sicili nedir? Her veri sorumlusu veri sorumluları siciline kayıt yaptırmak zorunda mıdır?

Kanunun 16. maddesi gereğince Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun gözetiminde, Başkanlık tarafından kamuya açık olarak “Veri Sorumluları Sicili” tutulur. Kişisel verileri

işleyen gerçek ve tüzel kişiler, veri işlemeye başlamadan önce Veri Sorumluları Siciline kaydolmak zorundadır. Ancak, işlenen kişisel verinin niteliği, sayısı, veri işlemenin kanundan kaynaklanması veya üçüncü kişilere aktarılma durumu gibi Kurulca belirlenecek objektif kriterler göz önüne alınmak suretiyle, Kurul tarafından, Veri Sorumluları Siciline kayıt zorunluluğuna istisna getirilebilir.

9. Sicile kayıt yükümlüğünden istisna tutulan meslekler nelerdir?

Kurul'un 02.04.2018 tarih 2018/32 sayılı kararı ile,

- Herhangi bir veri kayıt sisteminin bir parçası olmak kaydıyla yalnızca otomatik olmayan yollarla kişisel veri işleyenler,
- Noterler,
- Dernek, vakıf ve sendikalardan yalnızca ilgili mevzuat ve amaçlarına uygun, faaliyet alanlarıyla sınırlı ve sadece kendi çalışanlarına, üyelerine, mensuplarına, ve bağlılıklarına yönelik kişisel verileri işleyenler,
- Siyasi partiler,
- Avukatlar,
- Serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler

sicile kayıt yükümlülüğünden muaf tutulmuştur.

IV. KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENME ŞARTLARI

1. Kişisel verilerin işlenmesindeki genel ilkeler nelerdir?

Kişisel verilerin işlenmesi ilkeleri her bir kişisel veri işleme faaliyetinin özünde bulunmalı mıdır? Kişisel verilerin işlenmesinde her zaman Kanunda ortaya konulan genel ilkelere uygun davranılmalıdır. Kişisel verilerin işlenmesinde genel ilkeler:

- a. Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygunluk,
- b. Doğruluk ve güncellik,
- c. Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenmek,
- d. İşlendikleri amaçla bağlantılık, sınırlılık ve ölçülülük,
- e. İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme.

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin ilkeler, tüm kişisel veri işleme faaliyetlerinin özünde bulunmalı ve tüm kişisel veri işleme faaliyetleri bu ilkelere uygun olarak gerçekleştirilmelidir.

2. Kişisel verinin işlenme şartları nelerdir?

Kanunun 5. maddesinde kişisel verilerin hangi hallerde hukuka uygun olarak işlenebileceğine ilişkin veri işleme şartları düzenlenmiştir. Bu doğrultuda kişisel veriler ancak aşağıda sıralanan şartlardan en az birinin varlığı halinde işlenebilir:

- ❖ Veri sahibinin açık rızasının varlığı,
- ❖ Kanunlarda açıkça öngörülmesi,
- ❖ Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması,
- ❖ Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması,
- ❖ Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması, • İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması,
- ❖ Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması,
- ❖ İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması.

Veri işleme amacı Kanunda bulunan “*veri sahibinin açık rızası*” dışındaki veri işleme şartlarından birine dayanıyorsa, bu durumda ilgili kişiden açık rıza alınmasına gerek bulunmamaktadır. Veri işleme faaliyeti rıza dışında bir dayanakla yürütülebilecekse, veri sahibine rızası için başvurulması durumunda veri sahibinin yanılma riskinin doğmaması gerekmektedir.

3. Özel nitelikli kişisel veriler hangi durumlarda işlenebilir?

İlgili kişinin açık rızası bulunmaksızın özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi kural olarak yasaklanmıştır. Ancak Kanunun 6. maddesinde istisnai koşullar düzenlenmektedir. Sağlık ve cinsel hayat dışındaki özel nitelikli kişisel veriler, kanunlarda açıkça öngörülmüş

olması halinde işlenebilecek iken sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hizmetlerinin planlanması, yönetimi ve finansmanı amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından işlenmesinde ilgili kişinin açık rızası aranmamıştır. Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde ayrıca Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından belirlenen gerekli önlemlerin alınması şartı getirilmiştir.

4. Kanunda düzenlenen tam ve kısmi istisnalar nelerdir?

Kanunun 28. maddesinde, bazı hallerde Kanunun hiç uygulanmayacağı, bazı hallerde ise sınırlı olarak uygulanacağı düzenlenmektedir. Buna göre, Kanun hükümleri aşağıdaki hâllerde uygulanmaz:

a. Kişisel verilerin, üçüncü kişilere verilmemek ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerle uyulmak kaydıyla gerçek kişiler tarafından tamamen kendisiyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyetler kapsamında işlenmesi,

b. Kişisel verilerin resmi istatistik ile anonim hâle getirilmek suretiyle araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla işlenmesi,

c. Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu 47 güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla, sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi,

d. Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi,

e. Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesi.

Ayrıca, Kanunun amacına ve temel ilkelerine uygun ve orantılı olmak kaydıyla veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünü düzenleyen 10. maddesi, zararın giderilmesini talep etme hakkı hariç, ilgili kişinin haklarını düzenleyen 11. maddesi ve veri sorumluları siciline

kayıt yükümlülüğünü düzenleyen 16. maddesi aşağıdaki faaliyet alanları ile sınırlı olmak üzere uygulanmamaktadır:

- a. Kişisel veri işleminin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması,
- b. İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş kişisel verilerin işlenmesi,
- c. Kişisel veri işleminin kanunun verdiği yetkiye dayanılarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu 48 kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması,
- d. Kişisel veri işleminin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak Devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olması.

V. VERİ SAHİBİNİN HAKLARI

1. Veri sahibinin Kanun kapsamında veri sorumlusuna iletebileceği hakları nelerdir?

Anayasanın 20. maddesi gereğince, herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Bu doğrultuda herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına da sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Anayasa'yla uyumlu olarak Kanununun 11. maddesinde veri sahiplerinin haklarının neler olduğu düzenlenmektedir. Buna göre, veri sahipleri veri sorumlusuna başvurarak aşağıda yer alan hakları talep etme yetkisine sahiptir:

- a. Kişisel veri işlenip işlenmediğini öğrenme,
- b. Kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme,
- c. Kişisel verilerin işlenme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme,
- d. Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme,

e. Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması halinde bunların düzeltilmesini isteme ve bu kapsamda yapılan işlemlerin kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme,

f. KVKK ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel verilerin silinmesi veya yok edilmesini isteme ve bu kapsamda yapılan işlemlerin kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme,

g. İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme,

h. Kişisel verilerin Kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme.

2. Veri sahibi tarafından kişisel verilerine ilişkin haklar nasıl ileri sürebilir?

Kanununun 13. maddesi gereğince; veri sahiplerinin (ilgili kişilerin) taleplerini, öncelikle veri sorumlusuna iletmeleri zorunludur. Veri sahiplerinin taleplerini veri sorumlusuna yazılı olarak ya da uygulamada oluşacak ihtiyaca göre, Kişisel Verilerin Korunması Kurulu tarafından belirlenecek diğer yöntemlerle iletebilmelerine imkân sağlanmaktadır.

3. Veri sahiplerinin kişisel verilerine ilişkin talepleri ücrete tabi midir?

Kanununun 13. maddesi gereğince, veri sorumluları tarafından veri sahiplerinin talepleri ücretsiz olarak karşılanmalıdır. Ancak işlemin ayrıca bir maliyeti gerektirmesi halinde, veri sorumlularınca Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından belirlenecek tarifeye göre ücret alınabilecektir. Veri sahibinin, Kişisel Verilerin Korunması Kanununun uygulanmasıyla ilgili talebine konu olan hususta veri sorumlusu hatalıysa, alınan ücretin veri sahibine iade edilmesi gerekmektedir.

4. Veri sahibinin haklarına ilişkin talepleri veri sorumlusu tarafından ne kadar sürede cevaplanmalıdır?

Kanununun 13. maddesi gereğince, veri sorumluları, veri sahiplerinin taleplerini en kısa sürede ve en geç otuz gün içinde incelemelidir. İnceleme sonucuna göre talebi kabul etmeli veya gerekçesini açıklayarak reddetmeli, ayrıca cevabını ilgili kişiye bildirmelidir.

5. Veri sahiplerinin haklarına ilişkin talepleri konusunda Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na şikâyet hakkı var mıdır?

Kişisel veri sahibi, Kanununun 14. maddesi gereğince haklarına ilişkin başvurusunun reddedilmesi, verilen cevabın yetersiz bulunması veya süresinde başvuruya cevap verilmemesi hâllerinde; veri sorumlusu tarafından verilen cevabı öğrendiği tarihten itibaren otuz ve herhâlde başvuru tarihinden itibaren altmış gün içinde Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na şikâyette bulunabilir.

6. Veri sahibinin şikâyetinin kabul edilmesinin sonuçları nelerdir?

Şikâyet üzerine veya resen yapılan inceleme sonucunda, ihlalin varlığının anlaşılması hâlinde Kişisel Verileri Koruma Kurulu, tespit ettiği hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesine karar vererek, bu kararı ilgililere tebliğ eder. Bu karar, tebliğden itibaren gecikmeksizin ve en geç otuz gün içinde yerine getirilmelidir. Kişisel Verileri Koruma Kurulu, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve açıkça hukuka aykırılık olması hâlinde, veri işlenmesinin veya verinin yurt dışına aktarılmasının durdurulmasına karar verebilir. İhlalin yaygın olduğunun tespit edilmesi hâlinde Kişisel Verileri Koruma Kurulu, bu konuda ilke kararı alabilir.

VI. KİŞİSEL VERİLERİN SİLİNMESİ, YOK EDİLMESİ, ANONİMLEŞTİRİLMESİ

Konu 28.10.2017 tarih ve 30224 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren, Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik ile düzenlenmiştir.

1. Kişisel verinin silinmesi ne demektir?

Kişisel verilerin silinmesi; söz konusu kişisel verilerin ilgili kullanıcılar tarafından hiçbir şekilde erişilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi işlemidir. Veri sorumlusu, silinen kişisel verilerin ilgili kullanıcılar tarafından erişilemez ve tekrar kullanılamaz olması için gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri alır.

2. Kişisel verinin yok edilmesi ne demektir?

Yok etme, bilgilerin saklandığı veri saklamaya elverişli tüm fiziksel kayıt ortamlarının tekrar geri getirilemeyecek ve kullanılmayacak hale getirilmesidir. Veri sorumluları kişisel verilerin yok edilmesiyle ilgili gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri alır.

3. Kişisel verinin anonim hale getirilmesi ne demektir?

Kişisel verilerin anonim hale getirilmesi, kişisel verilerin başka verilerle eşleştirilse dahi kimliği belirli veya belirlenebilir bir 57 gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hale getirilmesidir. Bu kapsamda, veri üzerinden bir izleme yapılarak başka verilerle eşleştirme ve destekleme sonrasında verinin kime ait olduğu anlaşılabiliriyorsa, bu verinin anonim hale getirildiği kabul edilemez. Anonimleştirilen veri artık kişisel veri niteliklerine sahip olmayacağından, Kanun hükümlerine tabi olamayacaktır. Veri setleri anonimleştirme işlemlerine tabi tutuldukları ana kadar kişisel veri niteliklerine sahip olduklarından, bu veriler üzerinde gerçekleştirilecek her türlü işlem kişisel verilerin işlenmesi olarak kabul edilmektedir.

4. Kişisel veriler hangi şartlarda silinmeli, yok edilmeli veya anonimleştirilmelidir?

Verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması halinde kişisel veriler, resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hale getirilir. Buna göre;

- ❖ Kişisel verileri işlemeye esas teşkil eden ilgili mevzuat hükümlerinin değiştirilmesi veya ilgası,
- ❖ Taraflar arasındaki sözleşmenin hiç kurulmamış olması, sözleşmenin geçerli olmaması, sözleşmenin kendiliğinden sona ermesi, sözleşmenin feshi veya sözleşmeden dönülmesi,
- ❖ Kişisel verilerin işlenmesini gerektiren amacın ortadan kalkması,
- ❖ Kişisel verileri işlemenin hukuka veya dürüstlük kuralına aykırı olması,
- ❖ Kişisel verileri işlemenin sadece açık rıza şartına istinaden gerçekleştiği hallerde, ilgili kişinin rızasını geri alması,
- ❖ İlgili kişinin, Kanununun 11. maddesinin (e) ve (f) bentlerindeki hakları çerçevesinde kişisel verileri işleme faaliyetine ilişkin yaptığı başvurunun veri sorumlusu tarafından kabul edilmesi,
- ❖ Veri sorumlusunun, ilgili kişi tarafından kişisel verilerinin silinmesi veya yok edilmesi talebi ile kendisine yapılan başvuruyu reddetmesi, verdiği cevabın

yetersiz bulunması veya Kanunda öngörülen süre içinde cevap vermemesi hallerinde; Kurula şikâyetle bulunulması ve bu talebin Kurul tarafından uygun bulunması,

- ❖ Kişisel verilerin saklanmasını gerektiren azami sürenin geçmiş olmasına rağmen, kişisel verileri daha uzun süre saklamayı haklı kılacak herhangi bir şartın mevcut olmaması,
- ❖ Kanunun 5 ve 6. maddelerindeki kişisel verilerin işlenmesini gerektiren şartların ortadan kalkması

hallerinde kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ya da anonim hâle getirilmesi gerekir. Özetle, kişisel verilerin işleme amaçları ortadan kalktıktan sonra resen veya ilgili kişinin (veri sahibinin) talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hale getirilir.

VII. KİŞİSEL VERİLERİN AKTARILMASI

1. Kanunda kişisel verilerin yurt içinde aktarımı nasıl düzenlenmektedir?

Kanunun 8. maddesinde, kişisel verilerin kural olarak ilgilinin açık rızası olmaksızın üçüncü kişilere aktarılmaması öngörülmektedir. Maddenin 2. fıkrasında verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın üçüncü kişilere aktarılmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Burada kişisel verilerin aktarılacağı üçüncü kişilerin, kanunen kişisel verileri alma veya kaydetme yetkisine sahip kişiler olması gerekmektedir. Bu düzenleme yapılırken 5. maddenin 2. fıkrası uyarınca ilgili kişinin açık rızası olmaksızın veri işlenmesine izin veren şartlar aranmakta ve bu şartların birinin varlığı halinde, kişisel verilerin üçüncü kişilere aktarılabilmesine imkân tanınmaktadır. Özel nitelikli kişisel veriler yönünden ise, yeterli önlem alınmak kaydıyla, 6. maddenin 3. fıkrasında belirtilen verilerin ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenmesine izin veren şartlar esas alınmaktadır.

Kişisel verilerin aktarılabilceği kişi grubu ismen değil, faaliyet konularına göre belirtilmelidir.

2. Kanunun 8. maddesinde belirtilen (üçüncü kişi) kimdir?

Kişisel verilerin yalnızca gerçek kişilere ait veriler olabilmesinin aksine, “veri sorumlusu” ve “veri işleyen” hem gerçek hem de tüzel kişi olabilmektedir. Veri üzerinde işlem gerçekleştiren her türlü gerçek veya tüzel kişi, veri işlenmesine ilişkin amaç ve yöntemlerine göre, ya veri sorumlusudur. Bu bağlamda, söz konusu iki kategorideki kişiler arasında

gerçekleştirilecek yurt içindeki her türlü veri aktarımı için Kanunun 8. maddesinde yer alan düzenlemelerin uygulanması gerekmektedir. Öte yandan, kişisel verinin yurt dışına aktarılması, Kanunun 9. maddesi kapsamında düzenlenmiştir. Üçüncü kişilere aktarım yapılmasına ilişkin düzenlemenin uygulamadaki en önemli iki sonucu şunlardır:

- ❖ Veri sorumlusu sıfatına sahip bir tüzel kişiliğin bünyesinde gerçekleşen veri aktarımları, üçüncü kişiye yapılan aktarımlar olarak değerlendirilemez. Kişiler, kişisel verilerini bir tüzel kişi ile paylaştıklarında, bahsi geçen tüzel kişilik, veri sorumlusu sıfatına sahip olmaktadır. Tüzel kişiliğin bünyesinde faaliyet gösteren çalışanlar veya farklı birimler arasında verilerin el değiştirmesi, bu anlamda üçüncü kişiye aktarım şeklinde değerlendirilemez.
- ❖ Bir şirketler topluluğu altında yer alan farklı şirketler arasında, veri aktarımı gerçekleştirilmesi, üçüncü kişiye veri aktarımı yapılması anlamına gelmektedir. Bir tüzel kişi bünyesinde farklı birimler arasında veri paylaşımı yapılmasının aksine, aynı şirketler topluluğu bünyesinde yer alan farklı tüzel kişiler arasında veri aktarımı gerçekleştirilmesi 8. maddenin uygulama alanındadır.

VIII. YAPTIRIMLAR

KVKK m. 18'e göre,

a) 10 uncu maddesinde öngörülen aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 5.000 Türk lirasından 100.000 Türk lirasına kadar,

b) 12 nci maddesinde öngörülen veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında 15.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,

c) 15 inci maddesi uyarınca Kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeyenler hakkında 25.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,

ç) 16 ncı maddesinde öngörülen Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenler hakkında 20.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar

idari para cezası verilir.

Bu maddede öngörülen idari para cezaları veri sorumlusu olan gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişileri hakkında uygulanır.

KVKK m. 18/I'de sayılan eylemlerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi hâlinde, Kurulun yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu Kurula bildirilir.

IX. GEÇİŞ HÜKÜMLERİ

Kanunun yayımı tarihinden önce işlenmiş olan kişisel veriler, yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde Kanun hükümlerine uygun hale getirilir. Son tarih **7 Nisan 2018'dir**. Kanun hükümlerine aykırı olduğu tespit edilen kişisel veriler derhal silinir, yok edilir veya anonim hale getirilir. Ancak Kanunun yayımı tarihinden önce hukuka uygun olarak alınmış rızalar, bir yıl içinde aksine bir irade beyanında bulunulmaması halinde, Kanuna uygun kabul edilir. Veri sorumluları, Kurul tarafından belirlenecek ve ilan edilecek süre içinde Veri Sorumluları Siciline kayıt yaptırmak zorundadır. Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde, kamu kurum ve kuruluşlarında Kanunun uygulanmasıyla ilgili koordinasyonu sağlamak üzere üst düzey bir yönetici belirlenerek Kuruma bildirilir.

Saygılarımızla

Forensis Hukuk Bürosu

Not: Bültenimizde yer verilen açıklamalar, ilgili mevzuat çerçevesinde konuyu genel hatlarıyla ele alır tarzda hazırlanmıştır. Size özel detaylı bilgi için Büromuzla bağlantıya geçmenizi tavsiye ederiz.